

Målnummer:	3561-05	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2008-03-18		
Rubrik:	I ett folkbokföringsärende har en person som veckopendlat till arbete utomlands och haft dubbel bosättning, dels på arbetsorten, dels i Sverige, inte ansetts ha sitt egentliga hemvist utom landet. Avregistrering från folkbokföringen hade därför inte bort ske.		
Lagrum:	20 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • RÅ 1986 ref. 68 • RÅ 2000 not. 108 • RÅ 2000 not. 109 • RÅ 2000 not. 110		

REFERAT

J.F. var folkbokförd i Täby kommun. Genom utredning hos skattemyndigheten hade framkommit att han hade dubbel bosättning. Han arbetade vid Europeiska kommissionen i Bryssel och tillbringade tid under arbetsveckorna där, medan ledig tid tillbringades i Sverige.

Skattemyndigheten beslutade den 6 november 2002 att samma dag avregistrera J.F. från folkbokföring i Sverige som utflyttad trots att han inte hade anmält flyttning. Till stöd för beslutet angav skattemyndigheten att hans egentliga hemvist fick anses vara utom landet, då han hade arbete och egen bostad i Bryssel samt tillbringade största delen av tiden där.

J.F. överklagade skattemyndighetens beslut och yrkade att beslutet om avregistrering skulle undanröjas. Till stöd för sin talan anförde han huvudsakligen följande. Anställda vid Europeiska kommissionen omfattas av särskilda bestämmelser, bl.a. artikel 28 i Fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna (det s.k. Fusionsfördraget) och ett därtill fogat Protokoll om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier (nedan kallat protokollet) som behandlar var den anställde skall anses bosatt. Han kan inte folkbokföras i Belgien och "EG-lagstiftarens" syfte med artikel 14 i protokollet var även att behandla bosättningen i folkbokföringshänseende. De särskilda regler som gäller för hans anställning som s.k. funktionär hos Europeiska kommissionen utgör EG-rätt och är direkt tillämpliga i alla medlemsstater och innebär att han skall anses bosatt i Sverige. Även i övrigt strider skattemyndighetens tillämpning av folkbokföringslagen (1991:481) bl.a. mot den EG-rättsliga principen om fri rörlighet, proportionalitetsprincipen etc. Enligt svensk lag och praxis finns det dessutom utrymme för att väga in andra omständigheter än t.ex. familjeförhållanden för att utröna var en person har egentligt hemvist (jfr RÅ82 1:51). Han veckopendlar till Belgien och bor med sina föräldrar i Sverige. Närmare familjeband än så kan man inte ha, vilket även i övrigt svensk lagstiftning bekräftar. Vidare har han kvar en villa i Täby och bostadsrättslägenhet i Stockholms innerstad. Med hänsyn till samtliga omständigheter bör han anses bosatt i Sverige.

Riksskatteverket (RSV) yrkade att länsrätten skulle avslå överklagandet samt anförde följande. Enligt RSV:s mening är fast praxis att en ensamstående person som regelmässigt tillbringar sin dygnsvila såväl i Sverige som i utlandet skall anses ha sitt egentliga hemvist där han har en anställning. En vuxen persons föräldrar kan inte anses vara hans familj vid tillämpningen av

folkbokföringslagen. - Den återopade regeln i artikel 14 i Protokoll om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier stadgar att gemenskapernas tjänstemän och övriga anställda som enbart på grund av sin tjänsteutövning bosätter sig inom territoriet för en annan medlemsstat än den i vilken de vid tiden för sitt tjänstetillträde vid gemenskaperna var skatterättsligt bosatta, skall - vad avser inkomst- och förmögenhetsbeskattning samt arvsskatt och tillämpningen av avtal om undvikande av dubbelbeskattning som ingåtts mellan gemenskapernas medlemsstater - i båda länderna behandlas som om de fortfarande var bosatta på sin tidigare bostadsort, förutsatt att denna befinner sig inom en av gemenskapernas medlemsstater. - För att en gemenskapsrättslig regel skall kunna anses ha direkt effekt och ge upphov till rättigheter eller skyldigheter för enskilda personer i ett medlemsland torde krävas att den är ovillkorlig, entydig och fullständig. Artikel 14 i det nyssnämnda protokollet får enligt RSV:s mening anses uppfylla dessa krav när det gäller de däri nämnda områdena, nämligen inkomst- och förmögenhetsbeskattning samt arvsskatt och tillämpningen av avtal om undvikande av dubbelbeskattning som ingåtts mellan gemenskapernas medlemsstater. Av det nyssnämnda kravet på entydighet torde motsatsvis följa att artikeln inte kan tolkas så att svensk folkbokföring, som är en från beskattningen helt självständig verksamhet, skall påverkas. - J.F. hävdar att den tillämpning av folkbokföringslagen som skett i hans fall strider mot annan tillämplig EG-rätt. - Enligt RSV:s mening kan varken tillämpningen av folkbokföringslagen eller lagen i sig strida mot gemenskapsrätten. Den svenska folkbokföringen är en självständig verksamhet som på olika sätt används för många syften och ändamål. Om det i en författningsbestämmelse uppställs krav på folkbokföring i Sverige för tillgång till en rättighet eller förmån och detta skulle ge ett resultat som anses strida mot gemenskapsrätten, är det den till folkbokföringen hänvisande bestämmelsen som bör ändras eller tillämpas på annat sätt. - Det kan i sammanhanget nämnas att flera av EU:s medlemsstater helt saknar en sådan löpande registrering av den bosatta befolkningen som den svenska folkbokföringen utgör.

Länsrätten i Stockholms län (2003-10-27, ordförande Ståhlberg) yttrade: Enligt 20 § första stycket folkbokföringslagen skall den som kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av andra stycket eller av 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet skall avregistreras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet. - I prop. 1990/91:153 s. 134 anges bl.a. följande. Vid bedömningen bör familjeförhållandena normalt tillmätas störst vikt. Den som vid vistelsen i Sverige bor hos sin familj bör således normalt anses ha sitt egentliga hemvist här. Med familj avses här normalt makar och sambor (även homosexuella sambor) eller hemmavarande barn. För den som saknar familj bör i första hand anknytning på grund av arbetsförhållandena väga tyngst. Det antecknas här att om ett vuxet barn sammanlever med sina föräldrar, utgör det vid tillämpning av 7 § första stycket folkbokföringslagen inte barnets familj (se RÅ 2000 not. 108). - Av utredningen i målet framgår att J.F. är anställd av Europeiska kommissionen och arbetar i Belgien. Han vistas i sin bostad i Belgien under veckorna och i bostaden i Sverige under helgerna samt under jul- och sommarledigheter. Han har sedan 1997 veckopendlat mellan Stockholm och Bryssel. Här antecknas att Regeringsrätten i rättsfallet RÅ 2000 not. 109 funnit att en tingsnotarie, som veckopendlat mellan arbetsorten och hemorten, skall vara folkbokförd på arbetsorten. - Länsrätten gör följande bedömning. - I likhet med RSV finner länsrätten att det återopade EG-rättsliga protokollet entydigt och enbart reglerar vissa beskattningsfrågor för unionens tjänstemän och övriga anställda och därmed inte är direkt tillämpligt avseende andra rättsliga frågor som t.ex. folkbokföring. - Länsrätten har i dom den 16 januari 2003, vilken bekräftats av Kammarrätten i Stockholm i dom den 30 september 2003 (mål nr 775-03, avd. 3), tagit ställning i en enahanda folkbokföringsfråga. I det då aktuella målet var den klagande ensamstående samt anställd, inte förtroendevald, vid

Europaparlamentet. Hon ansågs därför ha sitt egentliga hemvist utom landet och var rätteligen avregistrerad från folkbokföringen i Sverige såsom utflyttad. - Enär J.F. regelmässigt tillbringa sin dygnsvila minst 1 gång/vecka i respektive bostad i Sverige och i Belgien har han, i enlighet med förarbetsuttalanden (se 1990/91:153 s. 94 f.), dubbel bosättning. Det kan konstateras att han varken är gift, sambo eller har hemmavarande barn i Sverige. I folkbokföringslagens mening är J.F. att betrakta som ensamstående och därav följer att det i första hand är hans arbetsförhållanden som avgör var han skall anses ha sitt egentliga hemvist (a. prop. s. 96). Till följd härav finner länsrätten att hans anställning vid Europeiska kommissionen medför att hans hemvist skall anses vara utom landet. Skattemyndigheten har således haft fog för sitt beslut att avregistrera J.F. från folkbokföring i Sverige såsom utflyttad. Vad han anfört i målet avseende tillämpligheten av EG-rättsliga principer och regler medför inget annat ställningstagande av länsrätten. - Överklagandet avslås.

J.F. överklagade länsrättens dom hos kammarrätten och yrkade att han skulle vara fortsatt folkbokförd på sin stadigvarande adress i Sverige, i första hand på grund av att han, vid en sammanvägning av samtliga omständigheter, hade sitt egentliga hemvist i landet och i andra hand på grund av att en avregistrering från folkbokföringen i hans fall stred mot tillämplig EG-rätt. För det fall att kammarrätten skulle hysa tvivel om hur gemenskapsrätten skulle tolkas i målet yrkade J.F. även att ett förhandsavgörande från EG-domstolen skulle inhämtas. - Till stöd för sin talan anförde J.F. bl.a. följande. Han har inte "flyttat från Sverige" eller ens etablerat ett "hem" i Belgien. Han har inte heller någon avsikt att i framtiden bosätta sig i Belgien. Han har kvar sina bostäder, en villa och en bostadsrätt, i Sverige. Han har inte flyttat någonting från dessa till Belgien och har således precis som alltid sina tillhörigheter och tillgångar i Sverige. Hans post, tidningar m.m. utdelas till hans svenska adress och har aldrig eftersänts därifrån. Hans telefoner är svenska. Under den tid han arbetat i Bryssel har han använt sig av olika icke stadigvarande bostadsalternativ, oftast s.k. möblerade hotellägenheter eller rum. Under längre arbetsavbrott är han hemma och använder inte någon bostad i Belgien. Han vistas regelmässigt minst tre nätter i veckan hemma i Sverige, ibland fyra. Sammantaget torde han under ett år i praktiken tillbringa ungefär lika många nätter i Sverige som i Belgien. Han sammanbor med sina föräldrar och är dem regelbundet behjälplig med allehanda sysslor. Han har över huvud taget hela sin personliga och sociala tillvaro i Sverige och överför även lön hit. Han är ledamot av Sveriges advokatsamfund och förtroendevald ledamot av samfundets fullmäktige samt aktiv i olika föreningar. - Han har inte någon annan anknytning till Belgien än att han veckopendlar till en arbetsplats där. Varken belgiska staten eller Europeiska kommissionen anser honom bosatt i Belgien. Hans anställningsform är inte att likställa med annan utlandstjänstgöring. Som anställd vid en av Europeiska gemenskapernas institutioner anses han bosatt i det land från vilket han rekryterades (Sverige) och han är fortsatt oinskränkt skattskyldig i Sverige så länge han är anställd vid institutionen. Eftersom han inte kan folkbokföras i Belgien har belgiska staten utfärdat ett särskilt ID-kort ("Special Identity Card") för honom. Av kortet framgår att han inte är bosatt i Belgien. Den omständigheten att kanske flertalet medborgare som innehar arbete utomlands, till skillnad från honom, också flyttar och bosätter sig på arbetsorten får inte påverka den individuella bedömning som måste göras av hans fall. - All tillämpning av bestämmelser i EU:s medlemsstater som innebär att rättigheter som garanteras av EG-rätten inte upprätthålls eller försvåras kan innebära ett brott mot EG-rätten, oavsett i vilken lag bestämmelsen återfinns. Det innebär att om tillämpningen av folkbokföringslagen i ett enskilt fall skulle få sådana effekter måste denna tillämpning kunna strida mot EG-rätten. Folkbokföringsinstitutet är rättighetsbärande då det svenska offentligtrettsliga och civilrättsliga systemet förutsätter folkbokföring i Sverige för att en i Sverige bosatt person skall kunna tillgodogöra sig en mängd rättigheter och kunna ikläda sig skyldigheter. Folkbokföringen utgör sålunda en central företeelse i det svenska offentligtrettsliga systemet som i praktiken utgör en förutsättning för normal livsföring i Sverige. En avregistrering från folkbokföringen i det land

där han bor får sådana omfattande direkta och indirekta följder för honom att tillämpningen de facto utgör ett hinder mot rätten till fri rörlighet för personer. Även om det vore så som Skatteverket hävdar, att en person som valt att bo i Sverige och arbeta i ett annat medlemsland, varje gång han eller hon vill tillgodogöra sig en rättighet eller uppfylla en skyldighet som hänvisar till folkbokföringen, måste utsätta sig för att få den "EG-rättsligt prövad" vore även detta ett sådant missgynnande som är otillåtet enligt EG-rätten. - Beslutet strider också mot proportionalitetsprincipen. Intresset för Skatteverket att i ett fall som detta avregistrera honom från folkbokföringen står inte i någon rimlig proportion till de negativa effekter beslutet får för hans livsföring. - EG-domstolens fasta praxis ger tydligt stöd för dessa slutsatser. Av denna framgår klart att all tillämpning av intern, nationell lagstiftning av de mest skilda slag har ansetts strida mot gemenskapsrätten om tillämpningen i ett enskilt fall, direkt eller indirekt, befunnits utgöra hinder eller försvårande för en person att utnyttja rätten till fri rörlighet, t.ex. genom att bo i en medlemsstat och arbeta i en annan. Det innebär inte nödvändigtvis att själva lagen strider mot gemenskapsrätten, utan det är sättet på vilket den tillämpats i en gränsöverskridande situation som befunnits göra det om detta försvårat, förhindrat eller varit avskräckande för sådant gränsöverskridande. Ett nationellt system som innebär att han, såsom boende i Sverige, särbehandlas så fort han väljer att bo kvar i Sverige men arbeta i ett annat EU-land strider således mot EG-rätten. Till stöd för detta återopas särskilt en dom från EG-domstolen, C-209/01, (Schilling). - I Schilling-domen, p. 24, angav EG-domstolen att "det följer...av fast rättspraxis att alla fördragsbestämmelser om fri rörlighet för personer har till syfte att underlätta för medborgarna inom gemenskapen att utöva all slags yrkesverksamhet inom hela gemenskapen och att förhindra åtgärder som kan missgynna dessa medborgare när de önskar utöva sådan verksamhet i en annan medlemsstat". Vidare fastslog domstolen att bestämmelser genom vilka en medborgare i en medlemsstat hindras eller avskräcks från att utöva sin rätt till fri rörlighet utgör hinder mot denna frihet (p. 25). I bl.a. punkterna 36 och 37 konstaterade domstolen sedan att den juridiska frågeställningen var om Schilling, som var bosatt i Tyskland men arbetade i Bryssel, missgynnades av tillämpningen av den nationella bestämmelsen jämfört med den som var i samma ställning men som också arbetade i hemlandet, och om detta kunde avskräcka medborgare ifrån att arbeta som tjänstemän vid Europeiska gemenskaperna i en annan medlemsstat. Eftersom den aktuella bestämmelsen i Schilling-målet ansågs kunna göra det, fastslog EG-domstolen att "det utgör således ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare". - Skatteverket hävdar att folkbokföringen inte omfattas av EG-rätten då den inte är föremål för lagstiftning eller harmonisering inom EU. Detta är ett felaktigt resonemang. Tvärtom är det just företeelser som inte är harmoniserade som kan strida mot EG-rätten. Detta gäller särskilt nationella bestämmelser som i sin tillämpning kan komma att utgöra hinder mot de fyra friheterna. - J.F. lämnade in två utlåtanden från professor Ulf Bernitz och en skrivelse från Patrik Gunnarsson vid Europeiska kommissionen till stöd för sin talan.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet. Till stöd för sitt bestridande anförde verket bl.a. följande. J.F. tillbringar regelmässigt sin dygnsvila såväl i Sverige som utom landet och har en fast heltidstjänst i Belgien. Han har ingen familj i den mening som avses i folkbokföringslagen. I en sådan situation bör arbetet, enligt lagens förarbeten och gällande praxis, vara bestämmande för det egentliga hemvistet. - Det återopade avgörandet från EG-domstolen (Schilling, C-209/01) avser tillämpning av tysk skattelagstiftning jämförd med artikel 14 i protokollet om immunitet och privilegier för gemenskapernas personal. För beskattning av inkomst utgör bestämmelserna i artikel 14 bindande EG-rätt. Enligt verkets mening kan man inte applicera detta på frågan om avregistrering från svensk folkbokföring. - Folkbokföringen tillhandahåller ett aktuellt register över de personer som enligt folkbokföringslagens bestämmelser är att anse som bosatta i Sverige. Uppgifterna i folkbokföringen används som basuppgifter för många skiftande ändamål. Folkbokföringen i sig medför inte några rättsverkningar för enskilda. En person som utnyttjat rätten

till fri rörlighet över nationsgränserna inom EU för att ta anställning i och vistas i ett annat medlemsland är normalt inte bosatt i Sverige. Skatteverket delar inte uppfattningen att en ofrivillig avregistrering från folkbokföringen på grund av arbetsplatsens belägenhet utomlands medför rättsverkningar och praktiska konsekvenser av mycket ingripande karaktär för den enskilde. - Begreppet folkbokföring förekommer i de nordiska länderna, men saknar allmän motsvarighet inom EU, varför begreppet saknar EG-rättslig relevans. Skatteverket konstaterar att artikel 39 i EG-fördraget därför inte kan anses tillämplig i förhållande till nationella folkbokföringsregler. - Det ligger i sakens natur att en person som bott i Sverige och sedan tagit anställning i ett annat medlemsland normalt och typiskt sett därefter missgynnas i sitt förhållande till Sverige och svenska institutioner vid vistelser i Sverige. J.F:s tolkning medför att hemvist över huvud taget inte kan användas som anknytningsmoment för bestämmande av rättigheter och skyldigheter i gränsöverskridande situationer. En sådan tolkning finner Skatteverket orimlig.

Kammarrätten i Stockholm (2005-05-13, Regner, Dinnetz, Bergman, referent) yttrade: Kammarrätten finner inte skäl att inhämta ett förhandsavgörande från EG-domstolen. - Frågan i målet är om Skatteverket haft fog för sitt beslut att avregistrera J.F. från den svenska folkbokföringen. J.F. har särskilt anfört att en avregistrering hindrar eller i vart fall avskräcker honom från att utnyttja sin rätt till fri rörlighet som arbetstagare inom EU. - Den svenska folkbokföringen har till syfte att tillgodose samhällets behov av basuppgifter om en persons identitet, familj, bosättning m.m. och måste därför innehålla korrekta och aktuella uppgifter. Till folkbokföringen har knutits rättsverkningar i olika hänseenden, bl.a. såvitt gäller samhälleliga rättigheter och skyldigheter. Den fyller således viktiga legala funktioner, vilket ställer krav på stabilitet och substans i systemet. I linje med det sagda ligger att folkbokföringen skall grundas på en officialprövning vid vilken den enskildes uppfattning om var han skall anses bosatt visserligen kan beaktas som en omständighet bland flera, men där hans önskemål inte har någon självständig eller avgörande betydelse (se RÅ 1997 ref. 8). - Med hänsyn till nämnda syfte torde det stå klart att den svenska folkbokföringen är en nationell angelägenhet som faller utanför gemenskapens behörighet. Sverige är dock skyldigt att, även vid utövandet av sin egen behörighet, beakta gemensapsrätten. Det innebär bl.a. att Sverige inte heller i sin rent interna lagstiftning får ställa upp villkor som hindrar en person från att utnyttja sin rätt till fri rörlighet enligt artikel 39 EG-fördraget. - Kammarrätten ifrågasätter inte att en persons vistelse i Sverige i vissa fall kan underlättas av en folkbokföring i landet. En registrering av en persons bosättning i Sverige skall emellertid bara ske om de faktiska förutsättningarna härför är uppfyllda. Av 20 § folkbokföringslagen framgår att en person med dubbel bosättning skall avregistreras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet. Enligt kammarrättens mening hindrar detta inte en person att arbeta utomlands. Frågan om någon av de rättsverkningar som är knutna till folkbokföringen utgör ett sådant hinder får, som Skatteverket har anfört, prövas i varje enskilt fall. Kammarrätten anser således att 20 § folkbokföringslagen inte strider mot artikel 39 EG-fördraget. - Vad gäller frågan om var J.F., som ostridigt har dubbel bosättning, får anses ha sitt egentliga hemvist gör kammarrätten följande bedömning. - J.F. är ensamstående och arbetar vid Europeiska kommissionen i Bryssel. Enligt egen uppgift tillbringar han sammantaget lika många nätter i Bryssel som i Sverige. Han har tillgång till bostad i Bryssel under sin tjänstgöring där samtidigt som han har två bostäder i Sverige. J.F. önskar själv vara folkbokförd i Sverige, men han har inte närmare redogjort för vilken av de två bostäderna i Sverige som han anser vara den egentliga bostaden. Avregistreringen skedde från den fastighet i Täby där han uppger att han sammanbor med sina föräldrar. J.F. har vidare upplyst att han är ledamot av Sveriges advokatsamfund och förtroendevald ledamot av samfundets fullmäktige samt aktiv i olika föreningar inom landet. Det saknas dock närmare uppgifter om i vilken utsträckning de åtaganden som han har i Sverige kräver hans närvaro här. - Vid en sammantagen bedömning finner kammarrätten, i likhet med underinstanserna, att J.F. har sitt egentliga hemvist utom landet.

Den omständigheten att hans arbetsgivare och de belgiska myndigheterna inte anser honom bosatt i Belgien ger inte anledning till någon annan bedömning. Inte heller vad J.F. i övrigt har anfört eller vad som annars framkommit i målet föranleder kammarrätten att ändra den överklagade domen. - Kammarrätten avslår yrkandet om inhämtande av förhandsavgörande från EG-domstolen. - Kammarrätten avslår överklagandet.

J.F. fullföljde sin talan i Regeringsrätten. Han yrkade vidare att Regeringsrätten skulle inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen. Till stöd för sin talan anförde han bl.a. följande. Han har sedan år 1975 varit stadigvarande bosatt i en villa i Täby som ägts och också bebotts av hans föräldrar. Han äger också en bostadsrättslägenhet belägen på Storgatan i Stockholms innerstad. Hans föräldrar har nu sålt villan i Täby. I juni 2007 flyttade de till en lägenhet i Stockholms innerstad, nära hans egen. Samtidigt flyttade han själv från villan till lägenheten på Storgatan. - En mer exakt beräkning av hur många nätter han faktiskt har tillbringat i Sverige respektive i Belgien visar att han under ett år tillbringat något fler nätter i Sverige än i Belgien. Under arbetsveckorna tillbringade han visserligen tidigare ofta - men inte alltid - en natt per vecka mer i Belgien än i Sverige. Emellertid kompenseras detta mer än väl av summan av antalet hel- och semesterdagar som han tillbringar i Sverige, vilket totalt ger ett överskott av nätter hemma i Sverige. Under år 2007 införde hans arbetsgivare ett system med s.k. flexibel arbetstid vilket möjliggör för honom att under arbetsveckorna vistas fyra nätter i Stockholm (torsdag - söndag) samt återstående tre nätter (måndag - onsdag) i Bryssel. - Han har inte etablerat något stadigvarande "hem" i Belgien. Han har inte heller någon avsikt att lämna Sverige för att bosätta sig i Belgien. Han har inte någon anknytning till Belgien annat än att han veckopendlar till en arbetsplats där. - Regeringsrätten har gjort olika bedömningar beträffande ensamstående personer som arbetat på annan ort än bostadsorten, beroende på att i vissa fall andra omständigheter än arbetsorten givits större tyngd. I t.ex. RÅ 1986 ref. 68 fastställde Regeringsrätten att en ensamstående person som ansetts ha dubbel bosättning inte skulle anses ha sitt egentliga hemvist på arbetsorten då bohagets belägenhet, personens avsikt att flytta m.m. gjorde att vederbörande bibehöll en så stark anknytning till sitt tidigare hemvist att detta alltjämt måste anses som hans egentliga hemvist. I RÅ 2000 not. 110 fann Regeringsrätten att en ensamstående person utan barn med dubbel bosättning inte skulle anses ha sitt egentliga hemvist på arbetsorten, trots att hon på denna innehade såväl en heltidstjänst som egen läkarmottagning och bostad, eftersom hon hade sitt bohag och sina personliga tillhörigheter på en annan ort samt att bostaden på arbetsorten inte var avsedd som hennes stadigvarande bostad. Av Regeringsrättens praxis framgår således att det inte med automatik följer att arbetsorten blir avgörande för att fastställa var en ensamstående person ska anses bosatt. Tvärtom kan andra omständigheter än arbetsorten sammantaget väga över, så att personen mycket väl kan anses vara bosatt på annan ort än arbetsorten om anknytningen till den andra orten är starkare. - När protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier (Protokollet) antogs år 1965 kan inte ha avsetts eller ens övervägts att någon skillnad skulle göras mellan skatterättslig och annan bosättning. Protokollet berör därför bosättning såväl i skatte- som folkbokföringshänseende. Det faktum att Sverige tillämpar olika begrepp för skattemässig och folkbokföringsmässig bosättning kan inte åberopas i detta av EG-rätten specialreglerade fall. Protokollet måste ju ha samma innebörd i alla EU:s medlemsstater. - Europeiska kommissionen betraktar sina tjänstemän som hemmahörande i rekryteringslandet, förutsatt att detta är en av medlemsstaterna. Kommissionen betalar därför bl.a. månatligen s.k. "utlandstillägg" och årliga "hemresebidrag".

Skatteverket bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Om en person har dubbel bosättning inom Sverige med i övrigt samma omständigheter som i J.F:s fall, t.ex. om hans anställning funnits i Luleå, är det enligt Skatteverkets mening helt klart att hans egentliga hemvist enligt nuvarande praxis ska bestämmas av arbetsförhållandena (jfr RÅ 2000 not. 108 och not. 109). Det förhållandet att arbetsorten är belägen i ett annat EU-land

bör enligt Skatteverkets mening inte medföra en annan bedömning när avståndet och förhållandena i övrigt möjliggör veckopendling. Ett sådant synsätt torde stå bäst i överensstämmelse med det förhållandet att fri rörlighet för arbetskraft ska råda inom EU. - För beskattning av inkomst är bestämmelserna i Protokollet tydliga och utgör bindande EG-rätt. Enligt Skatteverkets mening kan bestämmelsen om hemvist vid beskattning motsatsvis inte tillämpas vid bedömning av egentligt hemvist vid tillämpning av folkbokföringslagen. Registrering i folkbokföringen innebär inte att en persons bosättningsförhållanden är fastställda ens för alla ändamål internt inom Sverige och självklart inte vid tillämpning av EG-rätten. - I EG-rätten finns inga bestämmelser som uttryckligen anger vilka kriterier som får eller måste tillämpas för att en person ska registreras som bosatt i nationell folkbokföring, där sådan finns.

Regeringsrätten (2008-03-18, Nordborg, Stävberg, Lundin, Fernlund, Jermsten) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Enligt 20 § första stycket folkbokföringslagen ska den som kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av vissa särskilda bestämmelser som inte är tillämpliga i målet. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet.

Det får anses stå klart att J.F. i den mening som avses i folkbokföringslagen haft dubbel bosättning, dels i Bryssel, dels i Täby.

Frågan i målet är om J.F. med hänsyn till samtliga omständigheter ska anses ha haft sitt egentliga hemvist i Bryssel.

I folkbokföringssammanhang är J.F. att betrakta som ensamstående. Vid bedömningen av var en ensamstående som är bosatt på fler än en fastighet ska anses ha sitt egentliga hemvist bör arbetsförhållandena i första hand vara utslagsgivande (se prop. 1990/91:153 s. 96, jfr RÅ 2000 not. 108 och not. 109). Genom att samtliga omständigheter ska beaktas vid bedömningen av det egentliga hemvistet finns dock möjlighet att ta hänsyn till de speciella omständigheter som i det enskilda fallet bör få väga tyngst (a. prop. s. 134, jfr RÅ 1986 ref. 68 och RÅ 2000 not. 110).

Av vad J.F. anfört framgår att han har en stark anknytning till Sverige. Han har inte flyttat utomlands i egentlig mening. Han har haft olika boendeformer i Bryssel, oftast s.k. hotellägenheter eller möblerade rum. Bostaden på arbetsorten har således aldrig varit avsedd som stadigvarande. Han har vidare aldrig haft för avsikt att bosätta sig permanent i Bryssel och han har behållit sin anknytning till Sverige i socialt, ekonomiskt och praktiskt hänseende. Han har ingen personlig anknytning till Belgien utan har tillbringat sin lediga tid i Sverige. Det anförda talar mot att anse Bryssel som hans egentliga hemvist.

J.F. har således veckopendlat till arbetsorten, vilket numera torde vara tämligen vanligt förekommande. I J.F:s fall ligger arbetsorten emellertid utomlands. Skulle arbetsförhållandena tillåtas vara utslagsgivande får detta till konsekvens att en ensamstående som väljer att veckopendla till ett arbete utomlands riskerar att inte vara folkbokförd över huvud taget - med de besvärligheter detta uppenbarligen vållar för den som har sitt stadigvarande boende i Sverige - medan den som pendlar mellan bostadsort och arbetsort inom landet kommer att vara folkbokförd på endera orten. Detta talar för att i J.F:s fall en mer nyanserad bedömning av arbetsortens betydelse bör göras.

Vid en sammantagen bedömning finner Regeringsrätten att J.F. har behållit en så stark anknytning till sitt hemvist i Sverige att han inte borde ansetts ha haft sitt egentliga hemvist i Bryssel. Skatteverket borde således inte ha registrerat honom som avflyttad.

Vid denna bedömning faller frågan om inhämtande av förhandsavgörande från EG-domstolen.

Av handlingarna framgår att J.F. sedan den 25 juni 2007 är folkbokförd på adress i Stockholm. Eftersom J.F. numera är folkbokförd föranleder hans överklagande inte någon vidare åtgärd från Regeringsrättens sida.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten avslår yrkandet om inhämtande av förhandsavgörande från EG-domstolen.

Regeringsrätten avskriver målet.

Föredraget 2007-12-12, föredragande Mattsson, målnummer 3561-05

Sökord: Folkbokföring

Litteratur: Prop. 1990/91:153 s. 94-96, 134 och 137
